

کافه خاطره
صبا! گفت و گو با نوید
فرح مرزی بازیگر، طراح
هنری و طراح گریم

همیشه برای مستقل بودن تاوان داده‌ام

احمد محمد اسماعیلی

گفت‌وگو

بسیاری از مخاطبان، کیفیت یک فیلم را تنها از دریچه بازی‌های بازیگران می‌سنجند، بی‌آنکه توجه کنند سینما حاصل هم‌افزایی مجموعه‌ای از عناصر است؛ از داستان و کارگردانی گرفته تا گریم، طراحی صحنه و جزئیات هنری. حقیقت این است که حتی بهترین بازیگران نیز بدون پشتوانه چنین عناصری نمی‌توانند یک اثر را به موفقیت برسانند. در این میان، نوید فرح مرزی به عنوان هنرمندی چندوجهی، بیش از سه دهه است که با حضور پررنگ در عرصه‌های مختلف سینما، تئاتر و تلویزیون، به‌ویژه در حوزه گریم و طراحی هنری، سهمی جدی در شکل‌گیری آثار ماندگار داشته است. کارنامه پر بار او نشان از همکاری با کارگردانان بزرگی چون پوران درخشنده، ایرج قادری، رضا کاهانی، حسن فتحی، هرمز هدایت و علیرضا افخمی دارد؛ همکاری‌هایی که در آثاری همچون «اسب حیوان نجیبی است»، «مجموعه عملیات ۱۲۵» و... جلوه‌گر شده است. در گفت‌وگویی که پیش‌رو دارید، به مرور مسیر هنری و تجربه‌های ارزشمند نوید فرح مرزی از آغاز تا امروز می‌پردازیم.

عکس: سمیرا قره چارلویی

با فلاش بکی به دهه هفتاد و شروع دوران کاریتان مصاحبه را شروع کنیم...

در دهه شصت در رشته علوم تجربی تحصیل کردم، اما پس از آن مسیرم را تغییر دادم و در دانشگاه، رشته نمایش با گرایش طراحی صحنه را ادامه دادم. پیش از ورود به دانشگاه نیز تجربه‌هایی در حوزه حرکت و رقصدگی در تئاتر داشتم.

کار حرکت و رقصدگی در تئاتر را چگونه شروع کردید؟
فعالیت حرفه‌ای من در عرصه تئاتر از «کانون تئاتر بانوان» به مدیریت اعظم بروجردی آغاز شد. در آنجا فرصت آشنایی و همکاری با استادان بزرگی چون فهیمه راستگار، پرویز پورحسینی، سیروس ابراهیم‌زاده، هادی اسلامی، خسرو شکیبایی و نام‌های برجسته دیگری را داشتم و توانستم از دانش و تجربه‌های ارزشمند آنان بهره ببرم. پس از آن، در نمایش‌های متعددی حضور پیدا کردم و عمدتاً در بخش حرکت‌های نمایشی به فعالیت پرداختم.

آیا علاقه به بازیگری تئاتر نداشتید؟

نه، تمرکزم بیشتر در حوزه حرکت‌های نمایشی بود.

با نادر رجب‌پور و فرزانه کابلی همکاری داشتید؟

آنها پیشکسوتان ما بودند.

با کدام نمایش به طور حرفه‌ای کارتان را آغاز کردید؟

اولین کار حرفه‌ای من نمایش «ماه‌پیشونی» به کارگردانی جواد خالصی بود. بعد از آن، حضورم در تالار وحدت با کنسرت «نمایش «در بیابان قلندران مبهوت» و نمایش «مسلم» به کارگردانی دکتر محمود عزیزی جدی‌تر شد. در سال‌های بعد نیز با کارهایی از حسن فتحی، از جمله «داوری ایندرا» در تئاتر سنگلج، مسیر حرفه‌ای‌ام را ادامه دادم.

در سال‌های بعد در پروژه‌های بزرگ‌تری هم حضور پیدا کردید...

بله، یکی از تجربه‌های مهم من شرکت در اولین المپید فرهنگی و ورزشی دانشجویان کشورهای اسلامی بود. در این رویداد با نمایش «چایخانه باغ پریان» به کارگردانی هرمز هدایت حضور داشتم. در این پروژه کارم در حوزه طراحی رقص، طراحی لباس و گریم بیشتر دیده شد و

در معرض توجه قرار گرفت.

آیا دوره‌ای در زمینه گریم گذرانده بودید؟

در آغاز، زمانی که در تئاتر برای اجراها به اتاق گریم می‌رفتم و مراحل گریم را می‌دیدم، این حوزه برایم بسیار جذاب شد. البته در همان دوران بیشتر در زمینه طراحی رقص فعالیت می‌کردم. شرایط آن زمان ایجاب می‌کرد که به حرکات موزون بپردازم، اما من با این اصطلاح زاویه داشتم؛ چون حرکات موزون بیشتر یک کار گروهی است، در حالی که رقص ماهیتی فردی‌تر و نمایشی‌تر دارد و در آن زبان بدن همراه با موسیقی به شکل مستقلی مطرح می‌شود.

آیا می‌توان شما را در شمار نخستین طراحان حرکت و فرم در تئاتر دانست؛ جریانی که بعدها هنرمندانی نظیر یاسر خاسب آن را ادامه دادند؟

من نمایشی با عنوان «بهار عشق، خزان عمر» را کار کردم که در آن طراحی فرم و حرکت به‌طور جدی مطرح شد. در کنار این کار، به گریم هم پرداختم و هم‌زمان تحصیل در رشته طراحی صحنه و لباس را ادامه می‌دادم. در همان نمایش، علاوه بر حرکات نمایشی، نقش من همراه با دیالوگ هم بود. بعدها در نمایش «چایخانه باغ پریان» طراحی گریم، صحنه و رقص را بر عهده داشتم. در آن اثر هنرمندانی چون «عموهای فیتله‌ای»، «امیرحسین صدیق و جمعی از بازیگران جوان و مستعد حضور داشتند.

چه نام‌های دیگری از شاگردان شما بعدها به شهرت رسیدند؟

هنرمندانی مثل صابر ابر، نوید محمدزاده، امیر آقایی، ترلان پروانه و چند نفر دیگر از شاگردان من بودند. با آنها واحد «بدن و حرکت» را در تئاتر کار کردم.

چقدر شرایط نه چندان مناسب دستمزدهای تئاتر در تغییر مسیر شما به گریم و طراحی مؤثر بود؟

در آن زمان در تالار وحدت کار می‌کردم، ولی برای درآمد بیشتر شب‌ها به بولینگ عبدو می‌رفتم و در نمایش‌هایی مثل «طوطی و بابا شب کلاه» به تهیه‌کنندگی ثریا قاسمی و کارگردانی سوسن مقصدولو فعالیت داشتم. مسیر تالار وحدت تا بولینگ عبدورا همراه با امیر دزاکام می‌رفتم و گاهی چرتی هم می‌زدم تا به مقصد برسم. به هر حال، کار ما با مهربانی مواجه شد؛ رقص در تئاتر

